

**Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Рада із забезпечення якості вищої освіти**

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
Ради із забезпечення якості вищої освіти
Сумського державного університету
щодо організації освітньої діяльності
в 2024/2025 навчальному році**

Суми – 2024

ЗМІСТ

1 РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРИ РОЗРОБЦІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	3
2 РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРИ МОНІТОРИНГУ ТА ПЕРІОДИЧНОМУ ПЕРЕГЛЯДІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	4
3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ЗДОБУВАЧІВ.....	6
4 ЗАХОДИ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ ЗА ОСВІТНІМИ ПРОГРАМАМИ.....	7
5 ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ.....	9
6 ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	10
7 НАПРЯМИ РОБОТИ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМИ ПРОГРАМАМИ.....	11
8 РОЗВИТОК КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ.....	12
9 РОЗШИРЕННЯ ЗВОРОТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ЗІ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ.....	13
10 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПРОЗОРОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	14
НАПРЯМИ АНАЛІЗУ ГОТОВНОСТІ КАФЕДР ДО 2024/2025 Н.Р.:.....	14

Для підвищення якості освітньої діяльності Рада із забезпечення якості вищої освіти університету (далі – Рада з якості) Сумського державного університету (далі – СумДУ) на основі врахування:

- зауважень та рекомендацій за результатами акредитаційної експертизи освітніх програм Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти;
 - матеріалів доповіді про якість вищої освіти в Україні, її відповідності завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2023 році, підготовленої Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти¹;
 - матеріалів звіту за результатами аналізу практики акредитації освітніх програм «Ефективна та прозора процедура акредитації освітніх програм правників як необхідна умова якості юридичної освіти»²;
 - рішень вченої ради та Ради з якості СумДУ
- пропонує інститутам (факультетам), Радам із забезпечення якості вищої освіти структурних підрозділів (далі – Рада з якості структурного підрозділу), кафедрам, робочим проєктним групам освітніх програм наступні рекомендації щодо організації освітньої діяльності в новому навчальному році.

1 РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРИ РОЗРОБЦІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам випускових кафедр, головам рад з якості структурних підрозділів, гарантам освітніх програм (далі – ОП) при започаткуванні відповідних ліцензованих спеціальностей та нових освітньо-професійних і освітньо-наукових програм:

1) урахувати можливість дотримання критеріїв оцінювання якості ОП, визначених Положенням про акредитацію ОП, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти;

2) для визначення доцільності започаткування нової ОП надавати на ім'я ректора обґрунтування необхідності її запровадження відповідно до шаблону. При цьому враховувати:

- перспективи затребуваності фахівців на ринку праці у майбутньому з огляду на тенденції розвитку суспільства до неіндустріалізації, впровадження концепції Індустрії 4.0, розвитку ІТ технологій, вирішення екологічних проблем, що визначить найбільш затребувані професії;

- економічну обґрунтованість впровадження освітньої діяльності за програмою, а саме: прогнозоване збільшення контингенту студентів при наборі за новою програмою не за рахунок перерозподілу наявного контингенту абітурієнтів, а шляхом їх додаткового залучення в конкурентній боротьбі з іншими ЗВО, прийому випускників минулих років тощо;

- відповідність кадрового складу та матеріально-технічних можливостей кафедри умовам акредитації за відповідною освітньою програмою;

- необхідність формування привабливого іміджу спеціальностей (перегляду змісту освітніх програм) – «обличчя спеціальностей», зокрема для кожної освітньої програми використовувати та оновлювати відеоролики «Трушно про мою спеціальність», які

¹Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідності завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2023 році. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Київ, 2024. 54 с. <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C-2023-%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83.pdf>

²Звіт за результатами аналізу практики акредитації освітніх програм «Ефективна та прозора процедура акредитації освітніх програм правників як необхідна умова якості юридичної освіти» / Т.Хутор, А.Климосьюк, А.Пеценчук, С.Ніколаєв, І.Шемелинець, Г.Рій, К.Грищенко, Р.Пятушко. Київ: Інститут законодавчих ідей, 2024. 136 с.

підготовлені медіа-центром та студентами, які активно приймають участь в реалізації інформаційно-рекламної діяльності університету;

3) у разі попереднього узгодження ректором рішення щодо започаткування нової ОП відповідно до вимог Положення про освітні програми СумДУ:

- чітко визначати унікальність ОП та забезпечувати її гармонізацію з місією та стратегією СумДУ;

- розміщувати проєкт ОП у каталозі <https://op.sumdu.edu.ua/> для отримання зауважень та пропозицій від зовнішніх стейкхолдерів через розроблені онлайн канали;

- провести рецензування проєкту ОП та навчального плану зовнішніми стейкхолдерами академічного та професійного середовища. Не допускати підготовки формальних або фіктивних рецензій від зовнішніх стейкхолдерів;

- забезпечити контроль за належним формуванням документів, що підтверджують залучення стейкхолдерів до обговорення цілей та програмних результатів навчання за ОП для виявлення та врахування їх пропозицій та потреб;

- провести аналіз даних тенденцій ринку праці, в тому числі його регіонального контексту (ОП мають враховувати своє географічне розташування та орієнтуватися насамперед на задоволення місцевих потреб) з оформленням відповідних підтверджувальних документів;

- провести бенчмаркінг аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм та відобразити результати його обговорення. Передбачити обов'язкову конкретизацію їх назв, виділення їх сильних сторін, конкурентних переваг, з відповідним документальним оформленням;

- підготувати узагальнену таблицю пропозицій та зауважень стейкхолдерів СумДУ до ОП, що знаходилася на обговоренні за формою, визначеною Положенням про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету;

- готувати до розгляду радами з якості структурних підрозділів та радою якості СумДУ проєкти опису освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм та навчальних планів;

- у термін до 31.12.2024 підготувати до розгляду та затвердження вченою радою СумДУ описи ОП, що запроваджуються вперше, та відповідні навчальні плани.

2 РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРИ МОНІТОРИНГУ ТА ПЕРІОДИЧНОМУ ПЕРЕГЛЯДІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам випускових кафедр, головам рад з якості структурних підрозділів, гарантам ОП забезпечити:

1) розроблення плану заходів щодо усунення недоліків, визначених за результатами акредитації ОП та моніторингу внутрішньою системою забезпечення якості університету:

- аналіз пропозицій та зауважень всіх ключових стейкхолдерів, зокрема результатів оцінювання здобувачами вищої освіти якості організації освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін та якості ОП;

- визначення конкретних заходів та строків для усунення недоліків, виявлених за результатами акредитації ОП та моніторингу внутрішньою системою забезпечення якості;

- організацію контролю за виконанням плану заходів з підготовкою відповідних звітів та оприлюдненням інформації на вебсайті структурного підрозділу;

- долучення груп експертизи якості освітніх програм на рівні факультетів (інститутів) для формування плану заходів та оцінювання прогресу їх виконання;

2) проведення системної роботи щодо вдосконалення ОП, у тому числі:

- регулярне залучення експертної ради роботодавців, експертів з галузі, інших представників ринку праці та випускників для консультацій та оцінки якості ОП;
- аналіз працевлаштування та кадрових траєкторій випускників ОП та, за можливості, порівняння цих показників з показниками випускників аналогічних ОП інших ЗВО;
- неформальне врахування структури та досвіду реалізації інших українських та іноземних програм при вдосконаленні ОП;
- аналіз ОП на предмет їх інтернаціоналізації, що включає можливості академічної мобільності здобувачів та викладачів, залучення іноземних громадян до навчання і викладання, організації віртуальних програм навчання та стажування спільно із закордонними партнерами, наявність англомовних освітніх та освітньо-наукових програм та/або їх компонентів;
- контроль за належним формуванням документів, що підтверджують всі процедури моніторингу та перегляду ОП насамперед залучення стейкхолдерів до моніторингу та перегляду ОП для виявлення та врахування їх пропозицій й потреб.

При формуванні комплексу заходів щодо вдосконалення змісту ОП при їх щорічному моніторингу та перегляді забезпечити:

- визначення цілей та змісту ОП з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого контексту та зорієнтованості на потреби регіонального ринку праці;
- повну відповідність ОП у всіх складових вимогам стандарту вищої освіти;
- оптимальну структурно-логічну схему ОП, що забезпечує узгодження передумов вивчення освітніх компонентів (обов'язкових та фахових вибіркових);
- повне охоплення освітніми компонентами всіх програмних компетентностей та результатів навчання та відповідність змістового наповнення освітніх компонентів заявленим компетентностям та результатам навчання;
- відповідність предметній області визначеної спеціальності відповідно до вимог стандарту вищої освіти;
- відповідність назв та змісту освітніх компонентів меті, фокусу освітньої програми та рівню підготовки здобувачів. Усунути дублювання назв та змісту освітніх компонентів на різних рівнях підготовки (аспірантам або магістрантам пропонуються дисципліни з матеріалом, який опановується в бакалавраті); відкоригувати назви дисциплін, що не відповідають рівню підготовки. Наприклад, для магістерського рівня не є доцільним використання назв типу «Основи...», «Базовий курс...» тощо;
- наявність в обов'язковій частині ОП освітніх компонентів, змістовне наповнення яких формує розуміння предметних областей Цілей сталого розвитку та знання та розуміння їх значення, структури та варіантів використання;
- наявність в обов'язковій частині ОП таких освітніх компонентів, змістовне наповнення, методи навчання та викладання яких розвиває соціальні навички та «ключові компетентності», зокрема ті, що рекомендовані роботодавцями та стосуються впровадження Цілей сталого розвитку (системне та критичне мислення, самосвідомість, комплексне розв'язання проблем; творчість, підприємливість, допитливість та навички навчання, соціальна відповідальність, уміння взаємодіяти з людьми, уміння роботи у міждисциплінарних умовах тощо);
- обґрунтоване планування співвідношення «аудиторна/самостійна робота» в межах окремих дисциплін та розподіл видів навчальних занять з урахуванням змісту та специфіки навчальної дисципліни. При цьому врахувати вимоги до обсягу аудиторного

навантаження відповідно до встановлених меж та усунути необґрунтовані розбіжності в обсязі аудиторного навантаження між окремими видами навчальних дисциплін;

- оптимальний розподіл курсових робіт, як видів завдань, що забезпечують поглиблену фахову та наукову підготовку з обґрунтуванням їх ролі у формуванні програмних результатів навчання.

За результатами щорічного моніторингу та перегляду ОП гарантам ОП у разі наявності коректив, що призводять до модернізації ОП:

- розмістити проєкт ОП в каталозі <https://op.sumdu.edu.ua/#/> для отримання зауважень та пропозицій від зовнішніх стейкхолдерів через онлайн канали;

- підготувати узагальнену таблицю пропозицій та зауважень стейкхолдерів до ОП, що знаходилася на громадському обговоренні за формою, визначеною [Положенням про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету](#), та оприлюднити її на вебсайті кафедри;

- до 20.12.2024 подати на розгляд ради якості СумДУ описи та навчальні плани за освітніми (освітньо-професійними, освітньо-науковими) програмами, за якими вносяться зміни. Також подаються витяги з протоколів засідання ради якості структурних підрозділів, протоколи засідання експертної ради роботодавців, якими ухвалено запропоновані зміни, та зовнішні рецензії на неї;

- після схвалення змін до ОП радою якості СумДУ до 31.12.2024 підготувати до розгляду та затвердження вченою радою СумДУ скориговані описи освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм та навчальних планів;

- після затвердження ОП в новій редакції проконтролювати узгодженість методів навчання, викладання та оцінювання за освітніми компонентами результатам навчання за ними та програмними компетентностями та результатами навчання та забезпечити її оприлюднення в каталозі <https://op.sumdu.edu.ua/#/>.

3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ЗДОБУВАЧІВ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам випускових кафедр, головам рад з якості структурних підрозділів, гарантам ОП забезпечити належну реалізацію права здобувачів вищої освіти на формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема:

1) для якісної організації вільного вибору навчальних дисциплін з дотриманням вимог та строків, визначених у [Положенні про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін](#) в СумДУ:

- проводити широке ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями освітнього процесу й структури навчальних планів у розрізі обов'язкових дисциплін та вибіркового навчальних дисциплін (далі ВНД);

- проводити інформування здобувачів вищої освіти з порядком, строками та особливостями запису та формування груп для вивчення ВНД;

- з метою допомоги здобувачам при формуванні індивідуальної освітньої траєкторії відображати на сайті випускової кафедри можливі «ланцюги» ВНД, спрямовані на досягнення певних додаткових фахових компетентностей;

- організувати залучення здобувачів вищої освіти всіх форм та рівнів навчання до використання особистих кабінетів для ознайомлення з каталогами ВНД та здійснення ними самостійного вибору;

- рекомендувати обирати навчальні дисципліни іншомовної підготовки вільного вибору, спрямовані на розвиток іншомовних компетентностей з урахуванням рівнів мовної

підготовки, та відвідувати курси факультативного вивчення англійської мови з метою досягнення рівня володіння іноземною мовою щонайменше на рівні B1 та готовності до складання ЄВІ;

2) надавати пропозиції до формування ЗП-Каталогу з дотриманням наступних вимог та строків:

- до 15.11.2024 організувати підготовку та надання пропозицій кафедр щодо включення дисциплін до ЗП-Каталогу на розгляд радам якості структурних підрозділів;

- до 30.11.2024 розглянути радами якості структурних підрозділів та підготувати в сервісі «Каталог навчальних планів» пропозиції щодо включення дисциплін до ЗП-Каталогу;

- передбачити включення ВНД, що забезпечують формування знань, умінь та навичок, необхідних для розуміння сутності, структури та шляхів досягнення Цілей сталого розвитку ООН;

3) актуалізувати ВНД циклу професійної підготовки та формувати ПП-Каталоги спеціальностей та ОП з дотриманням наступних вимог та строків:

- до 20.11.2024 після схвалення робочою (ими) проектною (ими) групою (ами) ОП та експертною радою роботодавців обговорити та схвалити радами якості структурних підрозділів пропозиції щодо формування ПП-Каталогів;

- до 30.11.2024 розглянути радами якості структурних підрозділів та підготувати в сервісі «Каталог навчальних планів» ПП-Каталоги спеціальностей та ОП;

- при актуалізації ПП-Каталогів урахувати результати опитування здобувачів вищої освіти щодо організації їх вивчення; дані моніторингу ринку праці, якими виявлено їх невідповідність його потребам, вимоги професійного(их) стандарту(ів) (за наявності); включити ВНД, що спрямовані на реалізацію заявленої в ОП мети та фокусу, та підтверджують її унікальність;

- передбачити включення до ПП-Каталогів рекомендованих відкритих онлайн курсів, в тому числі пов'язаних з досягненням Цілей сталого розвитку, результати вивчення яких можуть бути зараховані відповідно до Порядку визнання у СумДУ результатів неформального та/або інформального навчання здобувачів;

- сформувані пропозиції щодо започаткування сертифікатних програм як вибіркової складової ОП циклу професійної підготовки;

- перевірити та виключити з каталогу (за наявності) ВНД, що тотожні за змістом та назвою, не відповідають предметній сфері ОП, не мають належного кадрового, методичного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.

4 ЗАХОДИ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ ЗА ОСВІТНИМИ ПРОГРАМАМИ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр, головам рад якості структурних підрозділів, гарантам ОП здійснювати постійну роботу щодо впровадження нових організаційно-методичних форм навчального процесу та безперервного удосконалення форм, методів та інструментів навчання та викладання за ОП. У рамках виконання цих завдань забезпечити:

1) для всіх обов'язкових освітніх компонент узгодження з метою та фокусом ОП, цілями навчання, програмними компетентностями й результатами навчання. При цьому контролювати відповідність методів навчання та викладання програмним результатам навчання, що обґрунтовується у додатку до робочої програми навчальної дисципліни через відповідну матрицю відповідно до вимог [методичної інструкції «Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення робочої програми навчальної дисципліни»](#);

2) системне вдосконалення та оновлення змісту навчальних дисциплін на основі врахування:

- новітніх наукових досягнень світового рівня у відповідній галузі знань, актуальних кейсів сучасної України та інших країн;

- потреб ринку праці та сучасних тенденцій розвитку галузі шляхом регулярного моніторингу вимог роботодавців, співпраці з професійними асоціаціями та бізнесом, залучення випускників до обговорення актуальності та практичної значущості отриманих знань та навичок;

- пропозицій та зауважень здобувачів вищої освіти, зокрема отриманих за результатами їх опитування, та випускників при оновленні змісту освітніх компонентів;

3) поширення застосування інноваційних методів та технологій навчання шляхом:

- аналізу стану використання інноваційних методів та технологій навчання при реалізації освітніх компонентів та їх відображення в робочих програмах;

- інтеграції інноваційних методів навчання та технологій у практико орієнтовану підготовку насамперед шляхом використання симуляційних центрів, віртуальної та доповненої реальності для моделювання професійних ситуацій;

- використання активних методів навчання (сервіс-орієнтоване навчання, проєктне навчання, кейс-методи, симуляції) для розвитку соціальних та практичних навичок здобувачів;

- командної роботи здобувачів під час виконання курсових та науково-дослідних робіт (проєктів) з перспективою впровадження найкращих результатів як у навчальний процес, так і у промисловість;

4) вдосконалення форм та методів поєднання здобувачами вищої освіти навчання та досліджень шляхом:

- використання методів навчання з науковою компонентою (проєктно-орієнтоване навчання, проблемно-орієнтоване навчання, дослідницьке навчання), спрямованих на розвиток дослідницьких навичок, критичне мислення та здатність до самостійного наукового пошуку;

- використання відкритих онлайн-ресурсів для вивчення наукових методів, аналізу даних та проведення досліджень та зарахування набутих результатів навчання;

- спільної реалізації з науково-педагогічними працівниками наукових проєктів, у т. ч. міжнародних, участі у наукових конференціях та спільних публікаціях,

- долучення здобувачів з активною науковою позицією до навчання за індивідуальним навчальним планом з поглибленою науковою складовою та до роботи наукових гуртків;

5) актуалізацію змісту освітніх компонентів, в тому числі:

- включення в робочі програми питань, пов'язаних з досягненням Цілей сталого розвитку, зокрема екологічного спрямування, у тому числі таких, що присвячені зміні клімату (відповідні ризики, боротьба зі зміною клімату, адаптація до кліматичних змін);

- включення в робочі програми питань військово-патріотичної тематики, які змістовно узгоджуються з результатами опанування навчальних дисциплін;

б) вдосконалення навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів, в тому числі організувати контроль:

- наявності та якості робочих програм, силабусів та регламентів навчальних дисциплін; навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів згідно з переліком елементів, затвердженого рішенням ради якості інституту / факультету;

- недопущення використання російськомовного контенту в усіх елементах навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів;

7) вдосконалення інформаційного забезпечення ОП та освітніх компонентів, в тому числі організувати контроль:

- включення до переліку інформаційних ресурсів освітніх компонентів міжнародних інформаційних ресурсів та баз даних, наукових публікацій / методичних розробок за авторством викладачів; видань англійською мовою;

- забезпечення формування плану видань навчально-методичної літератури на основі аналізу стану навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів, закріплених за кафедрами;

- охоплення навчальних дисциплін підручниками та розробленими викладачами навчально-методичними матеріалами за видами аудиторних занять та самостійної роботи, визначеними робочою програмою;

8) вдосконалення матеріально-технічного забезпечення ОП та освітніх компонентів, в тому числі організувати контроль:

- відповідності використаних при викладанні навчальної дисципліни інструментів та обладнання предметній області, наведеним в стандарті вищої освіти зі спеціальності;

- використання в освітньому процесі найновішого спеціалізованого програмного забезпечення, визначеного стандартом вищої освіти зі спеціальності, а також того, що застосовується на підприємствах та в організаціях реального сектору економіки, в тому числі в міжнародній практиці;

- розширення практики застосування технологій доповненої та віртуальної реальності шляхом створення віртуальних лабораторних робіт на основі програмних продуктів, створення нових посібників з доповненою реальністю та нових додатків, збільшення сценаріїв у лабораторії віртуальної реальності, збільшення кількості інтерактивних занять (за відповідними ОП).

5 ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам випускових кафедр, головам рад якості структурних підрозділів, гарантам ОП організувати роботу щодо посилення практичної підготовки здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності:

1) провести поглиблений аналіз достатності обсягу практичної підготовки, зокрема на основі аналізу та зворотного зв'язку від здобувачів та роботодавців, та в разі потреби, внести зміни в ОП та навчальні плани;

2) розробити (актуалізувати) та оприлюднити на сайтах випускових кафедр програми та методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти з організації проходження практики відповідно до вимог [Положення про організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти Сумського державного університету](#);

3) здійснювати постійний моніторинг відповідності баз практики профілю ОП та потребам ринку праці, актуалізацію переліку основних баз практики та його оприлюднення на сайтах випускових кафедр;

4) сприяти участі здобувачів вищої освіти у програмах стажування за фахом на підприємствах, в організаціях, установах, у тому числі за кордоном, зокрема шляхом: організації інформаційних сесій щодо можливостей стажування, включаючи міжнародні програми; консультативної підтримки у процесі подання заявок на стажування та оформлення необхідних документів;

5) активізувати створення безпосередньо на базі підприємств, організацій філій кафедр або за їх сприянням навчальних центрів в університеті, із залученням до освітнього процесу представників роботодавців та експертів галузі;

6) здійснювати постійне залучення фахівців-практиків та експертів галузі до проведення аудиторних занять (гостьові лекції, практичні та семінарські заняття, тренінги тощо) для кожної освітньої програми;

7) залучати госпдоговірні, спонсорські кошти, а також кошти міжнародних грантів та проєктів для подальшого розвитку матеріально-технічної бази та активізації її використання в практико-орієнтованій підготовці.

6 ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр, головам рад якості структурних підрозділів, гарантам ОП здійснювати постійну роботу щодо вдосконалення поточного, підсумкового оцінювання та атестації здобувачів вищої освіти з дотриманням принципів академічної доброчесності:

1) для обов'язкових освітніх компонент забезпечити узгодження методів оцінювання з програмними компетентностями й результатами навчання, що обґрунтовується у додатку до робочої програми навчальної дисципліни через відповідну матрицю; для вибіркового освітніх компонент забезпечити узгодження методів оцінювання з результатами навчання за освітнім компонентом з дотриманням вимог [методичної інструкції «Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення робочої програми навчальної дисципліни»](#);

2) сформулювати підходи до оцінювання та чіткі критерії оцінювання всіх видів робіт (завдань), визначених у робочих програмах, та деталізувати їх у регламентах;

3) провести інформаційні заходи зі здобувачами ОП щодо їх обізнаності щодо умов оскарження оцінювання результатів навчання;

4) при формуванні вимог щодо перескладання чітко визначати, за дотримання яких умов та для яких видів навчальної діяльності та сумативного оцінювання можна допустити перескладання та підвищення оцінки, а за яких – ні;

5) розробити та оприлюднити на сайтах кафедр методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти з проведення атестаційних заходів як обов'язкових компонентів ОП, що забезпечують здобуття студентами кваліфікаційного рівня та перевірку досягнення ними програмних результатів навчання, передбачених стандартом вищої освіти;

6) привести у відповідність змістовну наповненість завдань з підсумкової атестації вимогам стандартів та освітніх програм;

7) активізувати роботу щодо розробки тематики кваліфікаційних робіт з урахуванням вимог роботодавців, залучення фахівців-практиків до спільного керівництва або консультування здобувачів освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр» при виконанні кваліфікаційних робіт, організації захисту кваліфікаційних робіт на підприємствах, в установах, організаціях;

8) активізувати роботу щодо покращення якісних характеристик кваліфікаційних робіт (зокрема, виконання робіт на замовлення та впровадження їх результатів в діяльність підприємств / організацій / установ, захист робіт іноземною мовою, оприлюднення результатів досліджень, виконання робіт із поглибленою науковою складовою з обов'язковістю наявності її для освітньо-наукових програм). Забезпечувати наявність зазначених характеристик кваліфікаційних робіт за всіма ОП;

9) посилити інформування здобувачів вищої освіти, викладачів, керівників курсових робіт (проєктів), науково-дослідних робіт (проєктів), кваліфікаційних робіт щодо:

- процедури перевірки всіх видів робіт, передбачених ОП та РП, на наявність ознак академічного плагіату відповідно до [Порядку перевірки навчальних, кваліфікаційних, навчально-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату](#), що є додатком [Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті](#);

- політики щодо використання інструментів штучного інтелекту та використання матеріалів з джерел відкритого доступу при виконанні завдань навчальної дисципліни та написанні курсових робіт (проектів), науково-дослідних робіт (проектів), кваліфікаційних робіт тощо;

10) організувати роботу депозиторів кафедр щодо внесення метаданих та повнотекстових електронних версій кваліфікаційних робіт здобувачів відповідно до порядку і процедури, визначених [Положенням про Інституційний репозитарій eSSUIR Сумського державного університету](#), та згідно з умовами п.п. 1-3 наказу ректора [Про оприлюднення кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти в інституційному репозитарії](#);

11) протягом наступного місяця після проведення атестації (за виключенням канікулярного періоду) проводити аналіз отриманих результатів атестації здобувачів вищої освіти окремо за кожним освітнім ступенем («бакалавр», «магістр») та обговорити їх на засіданнях кафедр, а також розробити плани заходів щодо усунення виявлених недоліків;

12) посилити інформаційну роботу щодо запобігання академічній недоброчесності, зокрема практикувати проведення лекцій відомих випускників, роботодавців, експертів з тематики переваг чесного навчання для популяризації принципів академічної доброчесності.

7 НАПРЯМИ РОБОТИ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМИ ПРОГРАМАМИ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр, головам рад якості структурних підрозділів, гарантам ОП здійснювати постійну роботу щодо активізації визнання формальних та неформальних результатів навчання здобувачів вищої освіти, базуючись на нормативній базі СумДУ в цій сфері, передбачивши наступні заходи:

1) розширювати програми внутрішньої та міжнародної академічної мобільності для здобувачів вищої освіти, зокрема:

- використовувати актуальні можливості міжнародних програм (квоти поточних проектів КА1 програми ЄС Еразмус+, стипендії урядових програм, фондів тощо), а також пропозиції міжнародних партнерів, у тому числі для здобувачів вищої освіти та НПП, які вимушено перемістились до інших країн;

- впроваджувати інноваційні форми академічної мобільності, передусім за технологіями COIL в усіх кафедрах університету через визначення переліку викладачів та тематик для відповідної роботи, формування відповідного англomовного навчального контенту, створення відповідних спільних програм з іноземними партнерами;

- організувати роботу з розробки програм «подвійного диплома» з закордонними партнерами, у т.ч. у віртуальному або гібридному форматах з використанням досвіду наявних в університеті тривалих програм академічної мобільності;

2) продовжити роботу щодо наповнення системи обліку учасників академічної мобільності у розрізі ОП, формувати резервні списки осіб, які є потенційними учасниками програм академічної мобільності, здійснювати цілеспрямовану роботу з ними та надавати їм відповідну підтримку шляхом організації мовних курсів, консультацій тощо;

3) організувати проведення цільового інформування та консультування здобувачів вищої освіти щодо можливостей участі у програмах академічної мобільності, умов програм міжнародної мобільності та підготовки відповідних пакетів документів, в т.ч. із залученням здобувачів вищої освіти, які мали успішний досвід участі у програмах академічної мобільності;

4) вдосконалювати внутрішні механізми планування, визнання та трансферу результатів академічної мобільності, орієнтуватись на спорідненість програм навчання при мобільності здобувачів вищої освіти;

5) активно сприяти визнанню результатів навчання, отриманих в неформальній та / або інформальній освіті відповідно до вимог [Порядку визнання у СумДУ результатів неформального та/або інформального навчання здобувачів](#), зокрема:

- організувати на випускових кафедрах формування бази ресурсів неформальної освіти за кожною ОП, в тому числі онлайн курсів та проєктів, доступ до яких наданий світовими освітніми онлайн платформами Coursera, Udemy та Edx, з відповідним розміщенням інформації на сайтах кафедр;

- провести інформаційні заходи зі здобувачами вищої освіти щодо їх обізнаності щодо можливості перезарахування результатів навчання в неформальній / інформальній освіті;

- розглянути доцільність включення до змісту робочих програм ОК / силабусів інформації про курси на відкритих онлайн ресурсах, інші тематично відповідні навчальним дисциплінам форми здобуття неформальної освіти, результати яких можуть бути перезараховані в рамках модулів чи тем ОК.

8 РОЗВИТОК КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр, гарантам ОП здійснювати постійну роботу щодо покращення кадрового забезпечення освітньої діяльності, зокрема:

1) забезпечувати перегляд та, в разі потреби, оновлення складу груп забезпечення та робочих проєктних груп ОП у термін до 01 червня щорічно;

2) забезпечувати перевірку у ЄДЕБО та, за потреби, актуалізацію необхідної інформації щодо кадрового забезпечення освітньої діяльності за ОП, у т.ч. інформації щодо кваліфікації, стажу наукової (науково-педагогічної) роботи, професійної активності, наукової діяльності та обґрунтування відповідності дисциплінам, що викладаються – для робочих проєктних груп та щодо всіх освітніх компонент навчального плану у термін до 01 червня щорічно;

3) посилити контроль за академічною та / або професійною кваліфікацією викладачів, долучених до реалізації ОП, що має відповідати специфіці ОК;

4) здійснювати постійну перевірку та, за потреби, актуалізацію інформації щодо освіти, підвищення кваліфікації, професійної активності та наукової діяльності професорсько-викладацького складу на сайтах кафедр;

5) забезпечити систематичне залучення роботодавців, професіоналів-практиків, фахівців галузі насамперед тих, які не є за сумісництвом викладачами СумДУ, до проведення аудиторних занять на відповідних ОП, окремих лекцій та майстер-класів поза тематичних планів дисциплін ОП, до розробки наукових досліджень, використання наукового та виробничого потенціалу для спільного виконання науково-дослідних робіт;

6) посилити співпрацю з роботодавцями щодо організації проходження стажування науково-педагогічними працівниками на виробництві;

7) підтримувати на належному рівні мовні компетентності викладачів для якісної реалізації ОП з іноземними здобувачами вищої освіти (наприклад, шляхом більшої уваги до знання іноземної мови під час конкурсного відбору, контролю викладання в англomовних групах – на рівні кафедр, за результатами опитувань здобувачів, мотиваційних заходів з залучення НПП до підвищення рівня мовних компетентностей, організацію можливостей проходження мовних курсів тощо);

8) забезпечити ефективніше використання наукового та методичного потенціалу викладачів, які вільно володіють англійською мовою, для формування англomовного середовища, навичок роботи з англomовною літературою, а також підвищення рівня мотивації здобувачів вищої освіти до вивчення іноземних мов через розширення практики викладання фахових дисциплін, виконання різних видів самостійної роботи англійською мовою, захистів кваліфікаційних робіт англійською мовою тощо;

9) розглянути можливість викладачам ОП стати експертами Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти для підвищення якості освіти, що в цілому дозволить в майбутньому підвищити ефективність формування нових ОП та модернізації наявних ОП.

9 РОЗШИРЕННЯ ЗВОРОТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ЗІ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр, головам рад якості структурних підрозділів, гарантам ОП:

1) залучати роботодавців та фахівців-практиків до освітнього процесу, враховуючи досягнутий рівень, зокрема роботи в експертних радах роботодавців, екзаменаційних комісіях, рецензуванні та співкерівництві кваліфікаційними роботами здобувачів;

2) забезпечити залучення фахівців-практиків до проведення лекційних та практичних занять, проведення щонайменше два рази на семестр гостьових лекцій, майстер-класів, кейсів тощо для кожної освітньої програми; з метою підвищення ефективності – розробити узгоджений з навчальним планом, план-графік залучення гостьових лекторів з тематичними лекціями на 2024/2025 н.р.;

3) збільшити кількості навчальних центрів на базі СумДУ із залученням роботодавців та представників бізнесу за фаховим спрямуванням здобувачів та відповідним забезпеченням матеріально-технічної бази;

4) активізувати роботу з наповнення та актуалізації баз даних вітчизняних та іноземних роботодавців як основних стейкхолдерів СумДУ для підтримки комунікаційних зв'язків та розширення напрямків співпраці;

5) забезпечити подальше налагодження ширшого залучення випускників та їх об'єднань, зокрема Асоціації, до перегляду ОП (у тому числі через соціальні мережі, інші засоби комунікації) для внесення пропозицій щодо її покращення, проведення форумів, семінарів та своєчасним висвітленням інформації про проведені заходи на сайтах інститутів (факультетів) та кафедр;

6) на постійній основі здійснювати супроводження сайтів Асоціацій випускників кафедр (спеціальностей) та їх сторінок на сайтах випускових кафедр;

7) забезпечити оновлення складу Експертних рад роботодавців (за потреби) та розміщення актуальної інформації про їхню діяльність (склад ради, план роботи, протоколи засідань, рішення ради тощо) на сайтах інститутів (факультетів) та / або кафедр.

10 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПРОЗОРОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр організувати роботу щодо забезпечення актуальності контенту вебсайтів на усіх мовних версіях:

1) директорам інститутів, деканам факультетів, завідувачам кафедр:

- на постійній основі проводити аналіз інформаційної прозорості освітньої діяльності (матеріалів, що розміщуються на вебсайтах кафедр та інститутів / факультетів) у контексті її корисності для майбутніх та теперішніх здобувачів, випускників, інших стейкхолдерів та громадськості з урахуванням вимог наказів ректора «[Про організаційне забезпечення та структуру управління контентом web-системи СумДУ](#)» та «[Про організаційне забезпечення та структуру управління контентом іншомовних версій web-ресурсів СумДУ](#)», а також рекомендацій щодо [контенту україномовного контенту вебсайту та іншомовних версій вебсайтів](#) структурних підрозділів СумДУ;

- забезпечити виконання наказу ректора «[Щодо оприлюднення освітніх програм, їх освітніх компонентів та інформації про дотримання Ліцензійних вимог](#)»;

2) завідувачам випускових кафедр:

- контролювати розміщення всіх ОП, за якими провадиться освітня діяльність, у каталозі <https://op.sumdu.edu.ua/> та наявність на сайтах кафедр гіперпосилань на відповідні розділи каталогу;

- посилити роботу щодо відкритості та прозорості обговорення проєктів ОП засобами вчасного доведення й оприлюднення відповідної актуальної інформації на офіційному вебсайті СумДУ у каталозі <https://op.sumdu.edu.ua/>;

- організувати оприлюднення повної та актуальної інформації про викладачів, каталоги ВНД, освітні компоненти та забезпечувати її оновлення на початку кожного навчального року на вебсайтах кафедр;

- організувати оприлюднення повної та актуальної інформації щодо участі роботодавців та здобувачів у вдосконаленні ОП (новини про проведення відповідних зустрічей, оприлюднення прийнятих рішень, відгуки випускників на ОП тощо).

НАПРЯМИ АНАЛІЗУ ГОТОВНОСТІ КАФЕДР ДО 2024/2025 Н.Р.:

1. Звітні документи кафедри за 2023/2024 навчальний рік:

- Звіт про роботу кафедри.
- Звіт викладачів кафедри за виконані навчальні доручення.
- Протоколи засідань кафедри.
- Протоколи засідань методичних семінарів.
- Протоколи засідань наукових семінарів.
- Звіт про стан виконання плану підвищення кваліфікації викладачів.
- Звіт про стан виконання плану видання навчально-методичної літератури (при проведенні аналізу стану виконання звернути увагу на видання опорних конспектів лекцій (у т.ч. електронних), наявність електронних матеріалів з дисциплін; стан методичного забезпечення дистанційної форми навчання; стан методичного забезпечення навчання англійською мовою.

- Індивідуальні плани роботи викладачів (у т.ч. сумісників).

2. Планові документи кафедри на 2024/2025 навчальний рік:

- Загальний план роботи кафедри.
- План засідань кафедри.
- План методичних семінарів.
- План наукових семінарів.
- План підвищення кваліфікації викладачів.
- План видання навчально-методичної літератури (при плануванні методичної роботи викладачів: визначати пріоритетність електронних навчально-методичних матеріалів дисциплін, що доступні студентам в онлайн-режимі; врахувати необхідність

методичного забезпечення навчання англійською мовою. План випуску друкованих видань затверджувати за умови наявності відповідних матеріалів у доступному студентам електронному вигляді).

- Плановий розподіл навчальних доручень між викладачами кафедри.
- Індивідуальні плани роботи викладачів (у т. ч. сумісників).
- План відкритих занять

3. Наявність інформації для здобувачів вищої освіти, оприлюдненої на сайті кафедри, в тому числі як гіперпосилання на відповідні розділи вебсайту СумДУ:

- графік консультацій викладачів;
- ПП-каталоги за спеціальністю та освітньої програмою;
- силабуси та регламенти дисциплін;
- вимоги та рекомендації до підготовки курсових, науково-дослідних робіт (проектів), тематика курсових робіт, науково-дослідних робіт (проектів); графіки їх виконання;
- бази та програми практик;
- вимоги та рекомендації до атестації (кваліфікаційного іспиту, кваліфікаційної роботи), тематика кваліфікаційних робіт; графік виконання кваліфікаційних робіт.

4. Обліково-звітна документація:

- протоколи відвідування відкритих занять;
- звіти про роботу екзаменаційних комісій;
- реєстр участі здобувачів у програмах академічної мобільності;
- реєстр визнання результатів в неформальній освіті.

5. Методичне забезпечення освітньої діяльності:

- рішення Ради із забезпечення якості вищої освіти інституту (факультету), за якою закріплено ОП, щодо складу та вимог до навчально-методичного комплексу дисциплін (НМКД), що є обов'язковими до виконання;
- робочі програми навчальних дисциплін, силабуси та регламенти як їх обов'язкова частина;
- НМКД за обов'язковими та вибірковими дисциплінами ЗП та ПП-Каталогів на наступний навчальний рік.

6. Методичне забезпечення освітніх програм (додатково для випускових кафедр):

- наказ про групу забезпечення спеціальності;
- наказ про робочу проектну групу за всіма ОП;
- стандарт вищої освіти спеціальності, на основі якого розроблена ОП. За відсутності затверджених у встановленому порядку стандартів вищої освіти розробляється та зберігається тимчасовий стандарт вищої освіти СумДУ;
- ОП, у т. ч. структурно-логічна схема ОП, матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОП, матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами ОП та відповідні їй навчальні плани всіх форм та строків навчання;
- програми практик;
- вимоги та рекомендації до атестації відповідно до вимог стандарту вищої освіти.